

وَ إِنَّ يُونُسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ (139) إِذْ أَبَقَ إِلَى
 الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ (140) فَسَاهَمَ فَكَانَ مِنَ
 الْمُدْحَضِينَ (141) فَالْتَقَمَهُ الْحُوتُ وَ هُوَ مُلِيمٌ
 (142) فَلَوْ لَا أَنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُسَبِّحِينَ (143) لَلَبِثَ
 فِي بَطْنِهِ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ (144) فَنَبَذْنَاهُ بِالْعَرَاءِ وَ
 هُوَ سَقِيمٌ (145) وَ أَنْبَتْنَا عَلَيْهِ شَجَرَةً مِنْ يَقْطِينٍ
 (146) وَ أَرْسَلْنَاهُ إِلَى مِائَةِ أَلْفٍ أَوْ يَزِيدُونَ (147)
 فَآمَنُوا فَمَتَّعْنَاهُمْ إِلَى حِينٍ (148) فَاسْتَفْتِهِمْ أ
 لِرَبِّكَ الْبَنَاتُ وَ لَهُمُ الْبَنُونَ (149) أَمْ خَلَقْنَا
 الْمَلَائِكَةَ إِنَاثًا وَ هُمْ شَاهِدُونَ (150) أَلَا إِنَّهُمْ مِنْ
 إِفْكِهِمْ لَيَقُولُونَ (151) وَلَدَ اللَّهُ وَ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ
 (152) أَصْطَفَى الْبَنَاتِ عَلَى الْبَنِينَ (153) مَا لَكُمْ

كَيْفَ تَحْكُمُونَ (154) أَمْ فَلَا تَذَكَّرُونَ (155) أَمْ
لَكُمْ سُلْطَانٌ مُبِينٌ (156) فَاتُّوا بِكِتَابِكُمْ إِنْ كُنْتُمْ
صَادِقِينَ (157) وَجَعَلُوا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجَنَّةِ نَسْبًا وَ
لَقَدْ عَلِمَتْ الْجَنَّةُ إِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ (158) سُبْحَانَ
اللَّهِ عَمَّا يَصِفُونَ (159) إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ
(160) فَإِنَّكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ (161) مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ
بِفَاتِنِينَ (162) إِلَّا مَنْ هُوَ صَالِ الْجَحِيمِ (163) وَ
مَا مِنَّا إِلَّا لَهُ مَقَامٌ مَعْلُومٌ (164) وَإِنَّا لَنَحْنُ الصَّافُّونَ
(165) وَإِنَّا لَنَحْنُ الْمُسَبِّحُونَ (166) وَإِنْ كَانُوا
لَيَقُولُونَ (167) لَوْ أَنَّ عِندَنَا ذِكْرًا مِنَ الْأَوَّلِينَ
(168) لَكُنَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ (169) فَكَفَرُوا بِهِ
فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ (170) وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِعِبَادِنَا

الْمُرْسَلِينَ (171) إِنَّهُمْ لَهُمُ الْمَنْصُورُونَ (172) وَ
 إِنَّ جُنْدَنَا لَهُمُ الْغَالِبُونَ (173) فَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّى
 حِينٍ (174) وَ أَبْصِرْهُمْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ (175) أ
 فَبِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ (176) فَإِذَا نَزَلَ بِسَاحَتِهِمْ
 فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِينَ (177) وَ تَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّى
 حِينٍ (178) وَ أَبْصِرْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ (179)
 سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ (180) وَ
 سَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ (181) وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ
 الْعَالَمِينَ (182)

So also was Jonah among those sent (by Us). When he ran away
 (like a slave from captivity) to the ship (fully) laden, he (agreed
 to) cast lots, and he was condemned: then the big fish did
 swallow him, and he had done acts worthy of blame. Had it not
 been that he (repented and) glorified Allah, he would certainly
 have remained inside the fish till the day of resurrection. But We
 cast him forth on the naked shore in a state of sickness, and We

~~~~~

caused to grow, over him, a spreading plant of the gourd kind. And We sent him (on a mission) to a hundred thousand (men) or more. And they believed; so We permitted them to enjoy (their life) for a while. Now ask them their opinion: is it that thy Lord has (only) daughters, and they have sons?- Or that We created the angels female, and they are witnesses (thereto)? Is it not that they say, from their own invention, "Allah has begotten children"? But they are liars! Did He (then) choose daughters rather than sons? What is the matter with you? How judge ye? Will ye not then receive admonition? Or have ye an authority manifest? Then bring ye your book (of authority) if ye be truthful! And they have invented a kinship between Him and the Jinns: but the Jinns know (quite well) that they have indeed to appear (before his judgment-seat)! Glory to Allah! (He is free) from the things they ascribe (to Him)! Not (so do) the Servants of Allah, sincere and devoted. For, verily, neither ye nor those ye worship- can lead (any) into temptation concerning Allah, except such as are (themselves) going to the blazing fire! (The angels): "Not one of us but has a place appointed; "And we are verily ranged in ranks (for service); "And we are verily those who declare (Allah's) glory!" And there were those who said, "If only we had had before us a Message from those of old, "We should certainly have been servants of Allah, sincere (and devoted)!" But (now that the Quran has come), they reject it: but soon will they know! Already has Our Word been passed before (this) to our servants sent (by Us), that they would certainly be assisted, and that Our forces,- they surely must conquer. So turn thou away from them for a little while, and watch them (how they fare), and they soon shall see (how thou farest)! Do they wish (indeed) to hurry on our punishment? But when it descends into the open space before them, evil will be the morning for those

~~~~~

who were warned (and heeded not)! So turn thou away from them for a little while, and watch (how they fare) and they soon shall see (how thou farest)! Glory to thy Lord, the Lord of honour and power! (He is free) from what they ascribe (to Him)! And peace on the messengers! And praise to Allah, the Lord and cherisher of the worlds.

اور یقیناً یونسؑ بھی رسولوں میں سے تھا۔ یاد کرو جب وہ ایک بھری کشتی کی طرف بھاگ نکلا، پھر قرعہ اندازی میں شریک ہوا اور اس میں مات کھائی۔ آخر کار مچھلی نے اسے نگل لیا اور وہ ملامت زدہ تھا۔ اب اگر وہ تسبیح کرنے والوں میں سے نہ ہوتا تو روز قیامت تک اسی مچھلی کے پیٹ میں رہتا۔ آخر کار ہم نے اسے بڑی سقیم حالت میں ایک چٹیل زمین پر پھینک دیا۔ اور اُس پر ایک بیل دار درخت اگادیا۔ اس کے بعد ہم نے اُسے ایک لاکھ، یا اس سے زائد لوگوں کی طرف بھیجا۔ وہ ایمان لائے اور ہم نے ایک وقت خاص تک انہیں باقی رکھا۔ پھر ذرا ان لوگوں سے پوچھو، کیا (ان کے دل کو یہ بات لگتی ہے کہ) تمہارے رب کے لیے تو ہوں سیٹیاں اور ان کے لیے ہوں بیٹے۔ کیا واقعی ہم نے ملائکہ کو عورتیں ہی بنایا ہے اور یہ آنکھوں دیکھی بات کہہ رہے ہیں؟ خوب سن رکھو، دراصل یہ لوگ اپنی من گھڑت سے یہ بات کہتے ہیں کہ اللہ اولاد رکھتا ہے، اور فی الواقع یہ جھوٹے

ہیں۔ کیا اللہ نے بیٹوں کے بجائے بیٹیاں اپنے لیے پسند کر لیں؟ تمہیں کیا ہو گیا ہے، کیسے حکم لگا رہے ہو؟ کیا تمہیں ہوش نہیں آتا؟ یا پھر تمہارے پاس اپنی ان باتوں کے لیے کوئی صاف سند ہے، تو لاؤ اپنی وہ کتاب اگر تم سچے ہو۔ انہوں نے اللہ اور ملائکہ کے درمیان نسب کا رشتہ بنا رکھا ہے، حالانکہ ملائکہ خوب جانتے ہیں کہ یہ لوگ مجرم کی حیثیت سے پیش ہونے والے ہیں (اور وہ کہتے ہیں کہ) "اللہ ان صفات سے پاک ہے جو اُس کے خالص بندوں کے سوا دوسرے لوگ اس کی طرف منسوب کرتے ہیں۔ پس تم اور تمہارے یہ معبود اللہ سے کسی کو پھیر نہیں سکتے مگر صرف اُس کو جو دوزخ کی بھڑکتی ہوئی آگ میں جھلسنے والا ہو۔ اور ہمارا حال تو یہ ہے کہ ہم میں سے ہر ایک کا ایک مقام مقرر ہے، اور ہم صف بستہ خدمت گار ہیں اور تسبیح کرنے والے ہیں"۔ یہ لوگ پہلے تو کہا کرتے تھے کہ کاش ہمارے پاس وہ "ذکر" ہوتا جو پچھلی قوموں کو ملا تھا تو ہم اللہ کے چیدہ بندے ہوتے۔ مگر (جب وہ آگیا) تو انہوں نے اس کا انکار کر دیا۔ اب عنقریب انہیں (اس روش کا نتیجہ) معلوم ہو جائے گا۔ اپنے بھیجے ہوئے بندوں سے ہم پہلے ہی وعدہ کر چکے ہیں کہ یقیناً ان کی مدد کی جائے گی اور ہمارا لشکر ہی غالب ہو

کر رہے گا۔ پس اے نبیؐ، ذرا کچھ مدت تک انہیں ان کے حال پر چھوڑ دو اور دیکھتے
 رہو، عنقریب یہ خود بھی دیکھ لیں گے۔ کیا یہ ہمارے عذاب کے لیے جلدی مچا
 رہے ہیں؟ جب وہ ان کے صحن میں اترے گا تو وہ دن اُن لوگوں کے لیے بہت برا
 ہوگا جنہیں متنبہ کیا جا چکا ہے۔ بس ذرا انہیں کچھ مدت کے لیے چھوڑ دو اور دیکھتے
 رہو، عنقریب یہ خود دیکھ لیں گے۔ پاک ہے تیرا رب، عزت کا مالک، اُن تمام
 باتوں سے جو یہ لوگ بنا رہے ہیں۔ اور سلام ہے رسولوں پر اور ساری تعریف اللہ
 رب العالمین ہی کے لیے ہے۔

और यकीनन यूनस भी रसूलों में से था | याद करो कि जब वह एक
 भरी कश्ती की तरफ भाग निकला, फिर कुरआअंदाजी में शरीक हुआ
 और उसमें मात खाई | आखिरकार मछली ने उसे निगल लिया और
 वह मलामतज़दा था | अब अगर वह तस्बीह करनेवालों में से न होता
 तो रोज़े-क्रियामत तक उसी मछली के पेट में रहता | आखिरकार हमने
 उसे बड़ी सकीम हालत में एक चटियल ज़मीन पर फेंक दिया | और
 उसपर एक बेलदार दरख्त उगा दिया | इसके बाद हमने उसे एक लाख,
 या इससे ज़ाइद लोगों की तरफ़ भेजा, वे ईमान लाए और हमने एक
 वक्ते-खास तक उन्हें बाक़ी रखा | फिर ज़रा इन लोगों से पूछो, क्या
 (इनके दिल को यह बात लगती है कि) तुम्हारे रब के लिए तो हों
 बेटियाँ और इनके लिए हों बेटे? क्या वाक़ई हमने मलाइका को औरतें

~~~~~  
 ही बनाया है और ये आँखों देखी बात कह रहे हैं, ख़ूब सुन रखो,  
 दरअसल ये लोग अपनी मनघडत से यह बात कहते हैं कि अल्लाह  
 औलाद रखता है, और फ़िल-वाक़े ये झूटे हैं | क्या अल्लाह ने बेटों के  
 बजाए बेटियाँ अपने लिए पसन्द कर लीं? तुम्हें क्या हो गया है, कैसे  
 हुक्म लगा रहे हो? क्या तुम्हें होश नहीं आता? या फिर तुम्हारे पास  
 अपनी बातों के लिए कोई साफ़ सनद है, तो लाओ अपनी वह किताब  
 अगर तुम सच्चे हो | इन्होंने अल्लाह और मलाइका के दरमियान  
 नसब का रिश्ता बना रखा है, हालाँकि मलाइका ख़ूब जानते हैं कि ये  
 लोग मुजरिम की हैसियत से पेश होनेवाले हैं | (और वो कहते हैं कि)  
 “अल्लाह उन सिफ़ात से پاک है जो उसके ख़ालिस बन्दों के सिवा  
 दूसरे लोग उसकी तरफ़ मंसूब करते हैं | पस तुम और तुम्हारे माबूद  
 अल्लाह से किसी को फेर नहीं सकते मगर सिर्फ़ उसको जो दोज़ख़ की  
 भड़कती हुई आग में झुलसनेवाला हो | और हमारा हाल तो यह है कि  
 हममें से हर एक का एक मक़ाम मुकर्रर है, और हम सफ़बस्ता  
 खिदमतगार हैं और तसबीह करनेवाले हैं |” ये लोग पहले पहले तो  
 कहा करते थे कि काश हमारे पास वह ‘ज़िक्र’ होता जो पिछली क़ौमों  
 को मिला था तो हम अल्लाह के चीदा बन्दे होते | मगर (जब वह आ  
 गया) तो इन्होंने उसका इनकार कर दिया | अब अनक़रीब इन्हें (इस  
 रविश का नतीजा) मालूम हो जाएगा | अपने भेजे हुए बन्दों से हम  
 पहले ही वादा कर चुके हैं कि यक़ीनन उनकी मदद की जाएगी और  
 हमारा लश्कर ही ग़ालिब होकर रहेगा | पस ऐ नबी, ज़रा कुछ मुद्दत  
 तक इन्हें इनके हाल पर छोड़ दो और देखते रहो, अनक़रीब ये खुद भी  
 देख लेंगे | क्या ये हमारे अज़ाब के लिए जल्दी मचा रहे हैं? जब वह  
 ~~~~~


~~~~~

इनके सहन में उतरेगा तो वह दिन उन लोगों के लिए बहुत बुरा होगा,
जिन्हें मुतनब्बेह किया जा चुका है | बस ज़रा इन्हें कुछ मुद्दत के
लिए छोड़ दो और देखते रहो, अनकरीब ये खुद देख लेंगे | पाक है तेरा
रब, इज़ज़त का मालिक, उन तमाम बातों से जो ये लोग बना रहे हैं |
और सलाम है रसूलों पर, और सारी तारीफ़ अल्लाह रब्बुल-आलमीन ही
के लिए है |

~~~~~